

ДОКЛАД
КРЪГЛА МАСА “УСТОЙЧИВОСТ НА МЛАДЕЖКИТЕ ЦЕНТРОВЕ
И РАЗВИТИЕ НА МЛАДЕЖКАТА РАБОТА В БЪЛГАРИЯ”
Предизвикателства и перспективи пред мрежата на младежките
центрове

Изготвен от: дирекция „Външни европейски програми“ в Министерство на
образованието и науката и Национален младежки форум

Изработен по време на Кръгла маса „Устойчивост на младежките центрове по
програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на
уязвими групи” и развитие на младежката работа в България” на 22.08.2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение..... 2 стр.	Цели на срещата, участници и
Резюме на основните	подход.....17 стр.
предизвикателства и	Предизвикателства и перспективи -
препоръки..... 4 стр.	как да гарантираме устойчивостта на
Контекст..... 7 стр.	младежката работа и младежките
Младежката работа, младежкият сектор и	центрове 19 стр.
младите хора след COVID-19..... 7 стр.	Младежка работа 19 стр.
Нормативна основа за развитие на	Младежки центрове и национален
младежката работа 8 стр.	фокусен център 22 стр.
Програма “Местно развитие, намаляване	Младежката политика на национално
на бедността и подобро включване на	ниво..... 25 стр.
уязвими групи”..... 8 стр.	
Националната мрежа на младежките	
центрове.....12 стр.	
Националният план за възстановяване и	
устойчивост - историческа възможност	
.....13 стр.	
Младежката работа в контекста на	
Национална стратегия за младежта 2021-	
2030 г. 15 стр.	
Националната работна група за младежка	
работа - задачи и подготовка за 4-та	
Европейска конвенция за младежка	
работа. 16 стр.	

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

ВЪВЕДЕНИЕ

Младежките центрове са гръбнакът и фокусната точка на младежката работа на местно ниво през последните години. Нещо повече - младежките центрове са основен инструмент за постигане на целите на местната политика за младежта. Именно поради това, осигуряването на тяхната дългосрочна устойчивост и възможността за развитие и разширяване на капацитета им за работа с младежи е от ключово значение за цялостния успех на младежката политика в Република България. Необходима е ясна концепция за техния статут и финансиране, което да осигури устойчивост, последователност и качествени резултати при изпълнение на младежката политика, особено на местно ниво.

Кръгла маса „Устойчивост на младежките центрове и развитие на младежката работа в България” се проведе на 22.08.2023 г. в гр. София, в рамките на програма **„Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи”**.

Програмата се администрира от **Министерство на образованието и науката** в рамките на **Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП)** и предоставя средства, осигурени от Кралство Норвегия, Република Исландия и Княжество Лихтенщайн, насочени към намаляване на икономическите и социалните различия в ЕИП и укрепване на двустранните отношения между страните-донори и страните-бенефициенти.

Основната цел на **програмата „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи”** е засилване на икономическото и социално сближаване, осигуряване на системен подход в местното развитие и намаляването на бедността чрез интегрирани мерки в сферата на образованието, осигуряването на заетост и здравеопазването.

В периода 2014 - 2023 г. чрез финансиране от ФМ на ЕИП в страната са изградени общо 8 младежки центъра на обща стойност 32 615 068 лв. (27 640 351 лева по ФМ на ЕИП и 4 974 717 лева съфинансиране от страна на бенефициентите). През април 2024 г. проектите, финансирани по програмата, предстои да приключат своето изпълнение, което води след себе си въпроса за бъдещото функциониране на вече изградените 8

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

младежки център. Освен това в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост е предвидено изграждането на нови 10 младежки центъра в областни градове, реновирането на 10 младежки пространства в градове, които не са областни и изграждането на Национален фокусен център в гр. София, като осигуреният финансов ресурс е в размер на 70 000 000 лева. Това означава многократно повишаване на капацитета за работа с младежи на съществуващата инфраструктура за младежка работа, което води след себе си редица предизвикателства, сред които необходимостта от подобряване на междуинституционалната координация по отношение на младежката политика и младежката работа, гарантиране на устойчивостта на вече съществуващата младежка инфраструктура и осигуряване на възможности за пълноценно развитие, израстване и осигуряване на нуждите на младежките работници.

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

РЕЗЮМЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПРЕПОРЪКИ

ОСНОВНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА	ОСНОВНИ ПРЕПОРЪКИ
1. В областта на младежката работа: 1.1. Отсъствие на законова дефиниция за младежка работа в Закона за младежта 1.2. Неточности при формулирането на дефиницията за младежки работник 1.3. Липса на държавен стандарт за качество на младежка работа 1.4. Липса на устойчиви механизми за финансово обезпечаване на младежката работа 1.5. Ниско възнаграждение на младежките работници 1.6. Неясен кариерен път и образователни пътеки пред младежките работници 2. По отношение на младежките центрове и Национален фокусен център: 2.1. Отсъствие на законова дефиниция и ясно обособен	1. За развитие на младежката работа: 1.1. Министерство на младежта и спорта да стартира законодателна инициатива за изменения на Закона за младежта 1.2. Актуализиране на дефиницията за младежки работник 1.3. Изработване на стандарт за качество на младежката работа 1.4. Обособяване на младежката работа като държавно-делегирана дейност 2. За развитие и осигуряване на устойчивостта на мрежата на младежките центрове и Национален фокусен център: 2.1. Обособяване на статута на младежките центрове и осигуряване на система за съвместно управление с

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

статут на младежките центрове 2.2. Липса на визия за осигуряване на дългосрочната устойчивост и финансиране на младежките центрове 2.3. Липса на правосубектност на националната мрежа на младежките центрове 2.4. Неясна концепция за изграждането, развитието и функционирането на националния фокусен център по ПВУ 3. В областта на младежката политика 3.1. Младежката политика не получава необходимият фокус и не е приоритизирана в програмите за управление. 3.2. Младежката политика е разпокъсана и отговорността за изпълнението ѝ се разпръсква в различни ресурси, вместо да се търсят стъпки към обединяване на	младите хора и/или техни представителни групи 2.2. Регламентиране на статута на Националната мрежа от младежки центрове в България 2.3. Създаване на мониторингов механизъм към Националния фокусен център 2.4. Провеждане на регулярни срещи за обсъждане на предизвикателствата и перспективите пред младежките центрове и младежката работа в страната. 3. За развитие и подобряване на цялостната младежка политика 3.1. Създаване на самостоятелна институция на национално ниво в системата на изпълнителната власт, която да е овластена да приоритизира и постави на фокус сектор „Младеж”. 3.2. Включване на Националния фокусен център в състава на
---	--

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

различните финансови инструменти и обособяването на отговорна за изпълнението ѝ институционална структура с необходимия капацитет за планиране и координация. 3.3. Липса на цялостен и последователен подход в младежката политика, ориентиран към местния контекст и потребности.	ресорната институция по т. 3.1 3.3. Методически указания и стандарти за работа на местните власти с консултативните органи по въпросите за младежта.
--	--

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

КОНТЕКСТ:

Младежката работа, младежкия сектор и младите хора след COVID-19

В резултат на постпандемичната обстановка и влиянието ѝ върху младите хора се наблюдава съществено свиване на младежкия сектор и с оглед на дигитализацията, общуването между младежките организации и младите хора се пренася главно в социалните мрежи или се осъществява чрез различни видове технологии. Липсата на целенасочена подкрепа за доставчиците на младежка работа (младежки работници, младежки организации) в периода на пандемията сериозно ограничи възможността за работа с млади хора на терен и стана причина редица организации да свият и дори да прекратят своята работа, а някои младежки работници да потърсят професионална реализация в други сектори. От своя страна това доведе до изменение на фокуса на младежката работа от една страна и младежките работници от друга.

Предизвикателствата пред младежките центрове бяха сходни. Пандемията от COVID-19 промени начина на работа в младежките центрове, като наложи преминаване изцяло в дигитален режим, което създаде множество проблеми не само пред младите хора, но и пред младежките работници. Младежката работа по своята същност е работа на живо, в защитена и организирана среда. Дигиталната младежка работа е допълнителен инструмент, който не успя да замести необходимостта от живия социален контакт. Младите хора, потребители и участници в дейностите на младежките центрове, бяха претоварени от необходимостта да са целодневно активни пред компютрите и след края на учебното/работното време или през уикенда да участват отново дигитално в дейностите на младежките центрове. Дигиталната умора и апатия на младите се отрази и на работата на младежките работници, които правеха всичко възможно, за да направят дейностите на централите по-привлекателни, по-интересни. След бавното завръщане на работа и в училище и преминаване в нормален режим на работа, се констатираха множество проблеми в адаптирането и при младежките работници, като на преден план излезе необходимостта от супервизия и психологическа подкрепа.

Отсъствието на актуални данни за състоянието на младите към 2023 г. все още не ни позволява да направим пълна оценка на последиците от пандемията както върху живота на младите хора, така и върху работата на младежките центрове и състоянието

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

на младежкия сектор, но фактите сочат, че тепърва ще ставаме свидетели на негативните ефекти.

Нормативна основа за развитие на младежката работа

Прегледът на нормативната база очертава някои предизвикателствата, пред които е изправено развитието на младежката работа:

Отсъствието на законова дефиниция за младежка работа в Закона за младежта създава пречки пред пълноценното развитие на младежката работа в национален мащаб. На първо място липсата на посочената дефиниция в регулаторната рамка не позволява коректното очертаване на обхвата и същността на младежката работа, а от там възпрепятства дефинирането на професията, трудовата характеристика и изискванията към младежките работници (приравнени в НКПД в момента до статута на вид социални работници), не дава възможност за очертаването на образователна пътека за обучение на същите, както и създава несигурен кариерен път. Не на последно място без законова дефиниция е невъзможно изработването на реални стандарти за качество на младежката работа, а от там и за създаването на устойчив модел на финансиране на младежките работници.

В резултат на това съществуващите програми и практики за квалификация на младежки работници и тяхното финансово обезпечаване са преобладаващо с външни източници на финансиране, например чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство или програма “Еразъм+”.

Накрая отсъствието на горепосочените елементи не позволяват на младежката работа да разшири своя обхват и да изпълнява в пълнота своята основна цел – да осигурява среда за социализация и личностно развитие на младите хора.

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи”

Министерството на образованието и науката е Програмен оператор на програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” с общ бюджет от **41 764 706 евро**, която се изпълнява в партньорство с

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

Норвежката асоциация на местните и регионалните власти (KS), в качеството ѝ на партньор от страните-донори, и Съвета на Европа, в качеството му на международна партньорска организация.

Основната цел на програмата „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ е засилване на икономическото и социално сближаване, осигуряване на системен подход в местното развитие и намаляването на бедността чрез интегрирани мерки в сферата на образованието, осигуряването на заетост и здравеопазването.

За постигането на тази цел, със средствата на програмата се подкрепят проекти в няколко основни направления. Първото от тях: **„Повишено социално и икономическо развитие на общините в неравностойно положение“**, предвижда чрез процедура „Местно развитие и разширяване на обхвата на съществуващите младежки центрове“ с общ размер на финансирането 4 000 000 евро да се финансира разширяването на дейностите на четирите съществуващи младежки центъра (в Стара Загора, Пловдив, Добрич и Враца), създадени по програма „Деца и младежи в риск“, подкрепена от Финансовия механизъм на ЕИП в периода 2009-2014 г. Второто направление **„Подобро социално включване на децата и младежите“** насочва финансов ресурс в размер на 8 900 000 евро за изграждане на нови младежки центрове в четири областни града. В момента се изграждат младежките центрове в градовете Перник, Монтана, Габрово и Бургас.

Мерките по Програмата, свързани с младежките центрове, целят изграждането и функционирането на младежки центрове, покриващи високи международни стандарти за младежка работа, предоставящи комплексни услуги за младите хора, осигуряващи разнообразие на дейностите, които да отговарят на нуждите и желанията на младите хора, включително и тези от уязвимите групи. Младежките центрове предлагат дейности, които подкрепят мултикултурният подход, защитават демократичните ценности и насърчават активното участие на младите хора. Те осигуряват активно включване на младите хора в дейностите на центъра. Основен инструмент на работа е

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“ не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

неформалното образование, основно в сферите на демократичните ценности, правата на човека, върховенството на закона, младежкото участие и социалните права на младежите. Екипите в младежките центрове осигуряват образователна подкрепа на младежите, които все още са във формално образование, но са изложени на риск от отпадане, предоставят индивидуализирани услуги за социално включване на младежи от уязвими групи, гарантират активна работа в общността със заинтересованите страни, заедно с местните публични власти разработват координирани политики и действия за и с младите хора.

Центровете са изградени по модела на Европейските младежки центрове на Съвета на Европа в градовете Страсбург и Будапеща и функционират по разработения от Съвета стандарт, наречен „Знак за качество“. Съгласно него младежките центрове следва да отговарят на определен набор от 15 критерия, включително, но не само, да имат за цел да служат на младежкия сектор и младите хора, да насърчават международното сътрудничество в рамките на младежкия сектор, да имат ясен мандат от публичните органи, да имат вътрешен образователен персонал, който да поддържа дейностите, да разполагат както с работни, така и с помещения за настаняване в един кампус. България беше първата държава-членка от всички 46 членки на Съвета на Европа, която се пребори да има два младежки центъра, покриващи всички изисквания и удостоени със „Знак за качество“ – Международен младежки център - Стара Загора и ОП „Младежки център Пловдив“. Към настоящия момент има само 14 младежки центъра в страните-членки на Съвета на Европа (в момента 46), които са носители на високото отличие за качествена младежка работа.

Във всеки от функциониращите в България младежки центрове работят най-малко петима младежки работници и поне двама ромски образователни медиатори, които преминават обучения в съответствие с международно утвърдените изисквания за качествена младежка работа и образователно посредничество от квалифицирани обучители.

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

От създаването си до момента младежките центрове са обхванали над 23 500 млади хора на възраст 15 - 29 години, от които над 20 % са младежи от ромски произход, както и над 7 000 хора извън младежката възраст, в това число деца, родители и/или настойници на младежи, както и хора, имащи отношение към младежките дейности. Дейностите на младежките центрове се адаптират въз основа на нуждите на младите хора, определени на основата на периодични проучвания и базирани на методите и подходите на неформалното образование. Те варират от обучителни дейности и образователни програми като Млад стажант, Лидерска академия, обучения на различни теми като правата на човека, заплахи в интернет пространството, разпознаване и предотвратяване на агресията, ранни бракове и бременности, гражданска активност и други значими за младежите теми, до дейности за свободното време като клубове по интереси, настолни игри, корейски език и Кей поп, крафт енд хенд мейд, празнични работилници и много други. Младежките центрове по места са разпознаваем, ценен, търсен и надежден партньор на училищата и обучителните институции.

За последните три години са реализирани над 200 младежки инициативи, които на практика овластяват младите хора и им дават възможност да поставят проблем или тема, която ги интересува и с подкрепата на младежкия център да реализират дейност или събитие за подкрепа, промяна, повишаване на ангажираността или информираността по проблема. Младежките инициативи са доказано успешен модел за активиране и овластяване на младите хора.

В изградените и изграждащите се младежки центрове работят над 65 експерти, от които 8 управители/директори, над 40 младежки работници, 15 ромски образователни медиатори, психолози, социални работници и образователни съветници, както и допълнителен персонал - за поддръжка, рецепция, почистване, счетоводство и др.

За изминалите 8 години младежките центрове са доказали своите възможности и са припознати като основно пространство за развитие на младежите в съответните населени места. Работата на младежките работници, ромските образователни медиатори и образователните съветници е доказала своята полезност и те са се превърнали в

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

устойчиви партньори не само на общинските и образователни институции, но и в гарант за качество при осъществяването на младежки дейности. Придобитият опит, споделените добри практики, работата с международни партньори, но най-вече ангажирането на младежи в риск от социално изключване и работа с различни етноси, са силните страни в тяхната работа. Младежките центрове са публичните институции, които реализират националната политика за младежта на местно ниво, те са естествените посредник между младите хора, общинските власти и политиките. Чрез методите на неформалното обучение младежките центрове работят за изграждане на гражданско общество, активизиране на младите хора, създаване на меки умения, социално приобщаване и много други.

Националната мрежа на младежките центрове

Националната мрежа на младежките центрове (НММЦ) е създадена като неформално обединение през 2016 г. от първите четири младежки центъра, изградени по програма BG06 „Деца и младежи в риск“, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009 – 2014 г. в градовете Враца, Добрич, Пловдив и Стара Загора.

Националната мрежа на младежките центрове работи в посока на:

- Изграждане на ключови компетентности у младите хора, придобити чрез неформално обучение и учене, целящи тяхната успешна реализация и подобряване качеството им на живот;
- Развитие и признаване на младежката работа в България, чрез осъществяване на планирани и координирани съвместни дейности;
- Активно участие в процесите на разработване и прилагане на младежки политики на местно, национално и международно равнище.

Младежките центрове осъществяват своята дейност от 2014 г., като за този период са развили задълбочена експертиза в разработването на младежки дейности и политики. До момента екипите на младежките центрове в рамките на НММЦ са осъществили редица съвместни дейности, някои от които са:

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

- Национален обучителен семинар, посветен на Международния ден на правата на човека (10 декември) – обучение на доброволци и мултиплициране на добри практики в областта на неформалното образование;
- Международно младежко изложение „Сътвори своето бъдеще“ с участието на представители на младежки центрове и организации на национално и международно ниво – основната цел на изложението е популяризиране на професията на младежкия работник;
- Летни младежки лагери в младежките центрове в Добрич (с дейности с екологична насоченост), Стара Загора (с обучения за изграждане на лидерски умения), Бургас (за изграждане на социално-здравни умения и познания);
- Разработване на програма за дигитално-медийна грамотност и наръчник „Младите въздействат“. Наръчникът съдържа 13 теми с неформални дейности, свързани с подобряването на т.нар. умения на XXI-ви век като работа в екип, критично мислене, креативност и други;
- Международни младежки фестивали „Действай и въздействай“ (проведени в гр. Пловдив), които имат за цел предоставяне на пространство на организации и младежки центрове, работещи на национално и международно ниво да развиват и надграждат своите работни практики, както и да обединят усилията си по посока повишаване качеството на младежката работа;
- Работни посещения в младежките центрове на Съвета на Европа, както и в центрове, носители на Знака за Качество на Съвета на Европа с цел обмяна на опит и добри практики и затвърждаване на партньорството между центрoвете в мрежата и домакините.

Националната мрежа на младежките центрове е представител на действащите и новоизграждащи се младежки центрове, финансирани чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, тя е неформална организация, чиято цел е да която защитава интересите и отстоява позициите на младежите пред местните и държавни институции и да популяризира младежката работа в България. Понастоящем

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

функционира по силата на писмено споразумение между младежките центрове без да има своя самостоятелна правосубектност.

Националният план за възстановяване и устойчивост - историческа възможност

Националният план за възстановяване и устойчивост в компонент №1 „Образование и умения” и по-специално проект №4 „Младежки центрове” предвижда историческа по мащаб и размер на финансовите средства инвестиция в областта на младежките политики и по-конкретно за младежката работа.

Инвестицията предвижда в периода до **2026 г.** в страната да бъдат изградени общо **21 нови младежки центъра**. Първите 10 от тях ще бъдат разположени в областни градове, които към момента нямат функциониращ младежки център, следвайки модела на Съвета на Европа, утвърден в младежките центрове, функциониращи по програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи”, като ще осигурят по 10 работни места (сред които 5 младежки работника, 2 ромски образователни медиатори, психолог/социален работник) и дългосрочно ангажиране в дейностите си на поне 1200 младежи от областта, в която работят. Това означава, че 18 от 27 областни центъра (2/3) ще разполагат с младежки център, което би създало фокусна точка за над 50% от младежите в страната.

В рамките на дейност 2 от инвестицията е предвидено разширение и осъвременяване на работата на **10 Центрове за подкрепа на личностното развитие на деца и младежи в градове, които не са областни**. Мярката предвижда откриване на по 4 нови работни места (от които най-малко 2 младежки работника) във всеки от центровете и участието на поне 450 младежи в дейностите на центъра.

Увеличаването на броя на младежките центрове повече от два пъти и значителното увеличение на броя наети младежки работници ще породи нуждата от по-добра координация и инвестиране на усилия в подготовката и повишаването и изграждането на капацитета на същите. Именно поради тази причина в рамките на инвестицията е предвидено създаването на **Национален фокусен център** в гр. София, който да играе роля на методическо, информационно, обучително и координационно

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

звено на 28-те центъра, като ще осигури база за обучение на младежки работници, образователни и ромски медиатори, както и други служители, ангажирани в дейността на центровете. Освен това центърът ще създаде допълнителни 15 работни места на територията на гр. София (7 от които младежки работници), като е предвидено и ангажирането на поне 3000 младежи в регулярни дейности на центъра. Освен това, съгласно инвестиционния проект в рамките на ПВУ, Националният фокусен център следва да служи и като инструмент за сътрудничество с младежкия сектор, що се отнася до развитието на младежката работа на национално ниво.

Общият социално-икономически резултат от изпълнението на инвестицията предвижда създаването на **155 работни места** и включването на най-малко **19 500 младежи** в дейностите на младежките центрове, а общата стойност на инвестицията е в размер на **70 млн. лв.** Косвено 28-те младежки центъра ще станат фокусни точки за работа с младежта в общини, концентриращи над 50% от младите хора в страната.

Младежката работа в контекста на Национална стратегия за младежта 2021-2030

Г.

Европейския дневен ред за младежка работа приет вследствие на 3-тата Европейска конвенция за младежка работа, подчертава необходимостта от предприемане на целенасочени стъпки в подкрепа на младежката работа на национално ниво.

В изпълнение на тази препоръка **развитието и утвърждаването на младежката работа в национален мащаб** намира място като **самостоятелен приоритет №4** в рамките на приетата на **31 януари 2023 г. Национална стратегия за младежта 2021-2030 г.** Основният акцент в стратегията попада върху следните стратегически цели и дейности:

- Създаване на междусекторен координационен механизъм за развитие и разширяване на обхвата на младежката работа
- Подкрепа за разпознаването и утвърждаването на младежката работа като фактор за личностното, социално и професионално развитие на младите хора
- Подкрепа за развитието на мобилна младежка работа

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

- Насърчаване на използването на дигитални инструменти в младежката работа

Едни от основните индикатори за изпълнение на Стратегията са броят млади хора обучаващи се в специалности даващи кариерен път като младежки работници, както и броят трайно заети младежки работници.

Националната работна група за младежка работа - задачи и подготовка за 4-та Европейска конвенция за младежка работа.

Още преди приемането на Национална стратегия за младежта 2021-2030 г. е стартиран процес по формиране на координационен механизъм за развитие и разширяване обхвата на младежката работа, който да приведе в изпълнение препоръките от Европейския дневен ред за младежка работа и да води подготовката към 4-тата Европейска конвенция за младежка работа през 2025 г. **Националната работна група за младежка работа е създадена на 18.01.2022 г. и си поставя следните цели в периода до 2025 г.:**

- Да изработи пътна карта за развитие и подкрепа на младежката работа на национално ниво;
- Да събира данни и изготвя анализ на текущото състояние на младежката работа на национално и местно ниво;
- Да повишава информираността за процеса от Бон и младежката работа на национално и местно ниво сред обществеността, младежите, неправителствените организации и институциите, имащи отношение по темите;
- Да провежда консултации с оглед на евентуални решения във връзка с изпълнението на Процеса от Бон на национално ниво;
- Да осигурява последователно и непрекъснато изпълнение на Процеса от Бон, като осигурява комуникацията и включването на всички заинтересовани страни.

В резултат от работата на НРГ през 2022 г. и първата половина на 2023 г. е **подготвена законова дефиниция за младежка работа**, която да бъде въведена в Закона за младежта, както и рамка за национално проучване на състоянието на младежката

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

работа, което да послужи като основа за изработването на пътната карта за развитие и подкрепа на младежката работа и да даде завършен поглед върху текущите предизвикателства пред сектора и младежките работници.

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

ЦЕЛИ НА СРЕЩАТА, УЧАСТНИЦИ И ПОДХОД:

Основната цел на кръгла маса „Устойчивост на младежките центрове по Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” и развитие на младежката работа в България” е да осъществи дискусия във връзка с бъдещето и устойчивостта на 8-те младежки центъра, създадени по програмата, след преминаването на общинска издръжка през месец април 2024 г., както и да постави въпроса за мястото на младежките центрове и младежката работа в цялостната рамка за осъществяване на държавната политика за младежта.

В кръглата маса взеха участие 40 представители на различни заинтересовани страни, в т.ч.:

- Представители на 8-те действащи младежки центъра в страната – заместник-кметове, ръководители на проекти, младежки работници и експерти.
- Представители на институции с отношение към младежката политика и младежката работа - Министерство на младежта и спорта, Министерство на труда и социалната политика, Център за развитие на човешките ресурси, Национален студентски дом, Столична община.
- Експерти в областта на младежката политика и младежката работа, изследователи, представители на научни институти (СУ);
- Представители на неправителствения сектори и националния младежки съвет - Национален младежки форум, УНИЦЕФ, Амнести Интернешънъл, Студентско общество за компютърно изкуство.
- Представители на дирекция „Външни европейски програми”, Министерство на образованието и науката

Участниците преминаха през следната програма:

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

10:30 – 10:40	Въведение от Ръководителя на Програмния оператор - Представяне на ситуацията с младежките центрове, създадени по Финансовия механизъм на ЕИП
10:40 – 11:30	Дискусия относно осигуряване на устойчивостта на младежките центрове – модератор от екипа на дирекция „Външни европейски програми“
11:30 – 12:30	Обсъждане на предложения за подкрепа на устойчивостта на младежките центрове в контекста на сегашната ситуация. Мястото на младежкия работник и разгръщане на потенциала за работа. Развитие на младежката работа на общинско и областно ниво – модератори от Национален младежки форум
13:30 – 15:00	Обобщение на дискусията и заключения от процеса на обсъждане. Предложения за бъдещи стъпки и партньорства, обобщение на идеите за подкрепа за развитието на младежките центрове

Работните панели бяха модерирани съвместно от представители на дирекция „Външни европейски програми” и представител на Национален младежки форум. Всеки от участниците премина през 3 различни тематични групи, които му дадоха възможност да представи своята гледна точка за предизвикателствата и да даде препоръки в следните 3 области:

- Младежките центрове и младежката работа на местно ниво;
- Развитие на младежката работа и младежките работници;
- Методическо ръководство и качество на младежката работа на национално ниво.

Основните изводи и препоръки, направени от участниците в рамките на събитието, са обобщени в настоящия доклад.

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ – КАК ДА ГАРАНТИРАМЕ УСТОЙЧИВОСТТА НА МЛАДЕЖКАТА РАБОТА И МЛАДЕЖКИТЕ ЦЕНТРОВЕ

Участниците в кръглата маса изтъкват необходимостта на развитието на младежката работа и младежката инфраструктура (младежките центрове) да се гледа в контекста на целите и ролята на държавната политика за младежта в цялост. Отбелязва се, че все още има редица неясноти и липса на последователност и целенасоченост при осъществяването на политиката за младежта. За да се гарантира устойчивост на младежките центрове, да се затвърди ролята им в местното развитие и в развитието на младите, следва да си отговорим на множество въпроси, един от които със сигурност е „Какво искаме да постигнем чрез младежката си политика?”. Необходима е ясна и дългосрочна визия за осъществяването ѝ, но освен това е важно да се намери решение за някои теоретични, практически и нормативни предизвикателства, в резултат на което да се осигурят условия за развитие на младежката работа, младежките центрове и младежката политика като цяло.

Младежката работа

Младежката работа се сблъсква с редица проблеми, но едни от най-задълбочените, върху които се постави акцент по време на кръглата маса, са следните:

- *Отсъствие на законова дефиниция за младежка работа в Закона за младежта*

Участниците в дискусиата подчертаха отсъствието на ясна дефиниция за младежка работа, която да е регламентирана в Закона за младежта. Това създава предизвикателствата от една страна за развитието на младежката работа, а от друга и за самите младежки работници. В началото на 2022 година стартира работа Националната работна група за младежка работа към Министерство на младежта и спорта. Един от нейните приоритети, част от работния ѝ план за 2022 година, е да бъде разработена дефиниция за младежка работа. Такава е изведена и приета от работната група през ноември 2022 година, като е предложено на Министерство на младежта и спорта тази

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

дефиниция да бъде повод да се стартира законодателна инициатива за промени в Закона за младежта. До този момент такава инициатива от страна на изпълнителната власт, в лицето на ММС, не е поемана и все още дефиницията, разработена от НРГ за младежка работа не е приета.

Без законово регулиране на дефиницията на младежката работа е невъзможно започването на процеса по предефиниране на професията „Младежки работник”, създаването на държавни стандарти за качество на младежката работа и осигуряването на по-голям обхват и устойчивост на младежката работа на всички нива.

- *Неточности при формулирането на дефиницията за младежки работник*

Законодателната инициатива за промени в Закона за младежта е необходима и поради факта, че съществуващата понастоящем дефиниция в чл. 32 за „младежки работник” е непълна и неточна, поради което не отразява в цялост измеренията на професията „младежки работник”. Този факт дава негативно отражение върху младежките работници, като създава редица неясноти пред техния образователен път и последваща кариерна реализация.

- *Липса на държавен стандарт за качество на младежка работа*

Младежката работа от години демонстрира своя потенциал за развитие и е доказала многократно своя принос в работата с млади хора на терен, въпреки липсата на дефиниция и ясно утвърдена професия на младежки работник. В тази връзка, все още не съществува и национален стандарт за качество на младежката работа, който е нужен поради разширяващия се обхват и въздействие на младежката работа както върху младите хора, така и върху качеството на цялостното изпълнение на младежката политика в България. Понастоящем в практиката си младежките работници се придържат към международно признати стандарти в младежката работа, утвърдени от Съвета на Европа.

- *Липса на устойчиви механизми за финансово обезпечаване на младежката работа*

В България няма ясна бюджетна рамка, която да гарантира финансовата устойчивост и обезпеченост на младежката работа, в това число и тази на младежките центрове. Няма утвърдени практики на местно ниво за разпределение на общинския

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

бюджет конкретно за младежка работа и обезпечаване работата на младежки центрове. С приключване на проектите по програмата „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи”, които обезпечават 8-те младежки центъра и преминаването им на бюджетната издръжка на общините, в които функционират, по отношение на тяхното бъдещо развитие съществуват редица неясноти. В рамките на държавния бюджет извън посочените проекти и инвестицията по Плана за възстановяване и устойчивост не е предвиден дългосрочен ангажимент към развитието и разширяването на обхвата на младежката работа на национално и местно ниво.

- *Ниско възнаграждение на младежките работници*

Малкото на брой официално назначени младежки работници в страната получават средно брутно трудово възнаграждение в размер на 1474,50 лв. месечно, което не отразява нужната експертиза, знания, умения и компетентности за работа с младите хора, както и обемът и динамиката на работата в почивни и празнични дни, работа вечер, след работно или учебно време.

- *Неясен кариерен път и образователни пътеки пред младежките работници*

Налице са няколко образователни програми на ниво ОКС „бакалавър” и ОКС „магистър” в различни университети в страната, но поради многоспектърния обхват на работата на младежките работници нито една от тях не отразява цялостния компетентностен профил, необходим на един младежки работник. В чл. 32 от Закона за младежта е заложено изискването, че младежкия работник следва да е преминал специално обучение или да е придобил опит като такъв за работа с младежи. Поради липсата на стандартизирани изисквания за заемане на длъжността и липса на компетентностен модел няма национално признати обучения, които да гарантират качество на придобитите умения за работа.

Във връзка с гореизложените проблеми, бяха изведени следните препоръки:

1. *Министерство на младежта и спорта да стартира законодателна инициатива за изменения на Закона за младежта*

Националната работна група за младежка работа, функционираща към Министерство за младежта и спорта, е изработила консенсусна дефиниция за младежка

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

работа, базирана на задълбочено проучване на нормативната уредба и практиката в множество европейски държави. Следва да се пристъпи към разработването на конкретни текстове за законови изменения и осъществяване на частична предварителна оценка на въздействието на същите.

2. Актуализиране на дефиницията за младежки работник

Съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите¹ „младежкият работник” попада в категорията „Приложни специалисти по социална работа”. Вземайки предвид спецификите на младежката работа, нейният обхват се простира и извън социалната работа, поради което следва да се определи правилното място за тази професия, да се предефинира трудовата характеристика и да се разработи комплексен компетентностен модел, който да даде рамката за нужните знания, умения и компетентности на този вид специалист.

3. Изработване на стандарт за качество на младежката работа

Поради своя характер и пряко въздействие върху живота и развитието на младите хора, младежката работа трябва да се ръководи от утвърдени и общовалидни правила, принципи и норми, които да гарантират нейното високо качество и това, че работата с млади хора се извършва от добре подготвени професионалисти.

4. Обособяване на младежката работа в младежките центрове като държавно делегирана дейност след регламентирането на младежката работа и изработването на държавни стандарти за качество.

Важно решение, което трябва да се представи и обсъди на всички нива на управление и от всички заинтересовани лица, това действие само по себе си би допринесло за устойчивостта и надеждността на работата на младежките центрове.

Младежки центрове и Национален фокусен център

- Отсъствие на законова дефиниция и ясно обособен статут на младежките центрове

¹ Национален класификатор на професиите и длъжностите
<https://www.mlsp.government.bg/uploads/24/nkpd/list-of-occupations-01-01-2022.pdf>

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

В някои държави регулирането на младежките центрове може да се осъществява на регионално или местно ниво, като предоставя голяма автономия на областните или местни органи да определят статута и функциите на такива центрове.

Към момента в България всяка община самостоятелно определя статута на изградения младежки център - звено към общината, второстепенен разпоредител с бюджетни средства, общинско предприятие. Активната намеса от страна на общината при управлението на центровете поставя под въпрос устойчивостта и развитието им след 2024 г. и води до създаване на предпоставки за неизпълнение на един от критериите за Знак за качество на Съвета на Европа, по който са изградени и се изграждат всички младежки центрове, финансирани чрез ФМ на ЕИП, а именно да има ясен мандат от публичната власт и самостоятелност при вземане на решенията.

- Липса на визия за осигуряване на дългосрочната устойчивост и финансиране на младежките центрове

След изтичане на крайния срок за финансиране на дейностите по проектите през април 2024 г. дейността на младежките центрове ще бъде поставена под въпрос с оглед отсъствието на ясна визия и осигурена финансова устойчивост след реализацията на проектите. Общините-бенефициенти са длъжни да осигурят устойчивост на дейностите на изградените младежки центрове за период от поне 5 години след приключване на проектите, но това се отчита като изключителна трудност при планиране на общинските бюджети и се акцентира върху невъзможността да се поддържа широкият набор от разнообразни дейности, които центровете реализират в рамките на осигуреното финансиране. Сериозно предизвикателство се оказва и осигуряването на и без това ниските заплати на младежките работници, назначени към младежките центрове. Тези обстоятелства водят до дисбаланс във функционално отношение и са предпоставки за текучество на персонала и създават условия за негативно влияние върху ефективността на младежките центрове и качествените резултати от дейността им. Към момента не е известна информация за планиране на финансиране от други източници, в т.ч. чрез финансиране от Министерство на младежта и спорта, което е отговорно за изпълнението на младежката политика на национално ниво. Младежките центрове биха могли да бъдат

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

потенциални партньори, на които да бъдат делегирани дейности, които да улеснят и задълбочат ефективността и хоризонталния характер на младежката политика.

- ***Липса на правосубектност на Националната мрежа на младежките центрове (НММЦ)***

Към момента младежките центрове са организирани в рамките на неформална група под наименованието Националната мрежа на младежките центрове в България (НММЦ). НММЦ е структура, създадена с подписано четиристранно споразумение за партньорство между изградените вече центрове чрез Програма “Деца и младежи в риск” в градовете Пловдив, Стара Загора, Добрич и Враца. НММЦ е приела и другите центрове в градовете Перник, Монтана, Габрово и Бургас като редовни членове и е в готовност да работи и подкрепя бъдещите 20 младежки центъра, които ще бъдат изградени чрез средства по НПВУ.

НММЦ няма формален статут, не е регистрирана по ЗЮЛНЦ и не е припозната от Министерство на младежта и спорта като официално представляваща интересите на младежките центрове. Всички дейности, реализирани под “шапката” на НММЦ, към момента се финансират от младежките центрове по изпълняваните проекти.

На национално ниво отсъства друг координационен механизъм за сътрудничество между младежките центрове освен НММЦ.

- ***Неясна концепция за изграждането, развитието и функционирането на националния фокусен център по ПВУ***

Към момента изграждането и функционирането на Националния фокусен център, който трябва да бъде реализиран по Плана за възстановяване и устойчивост, е в съвсем начален етап, като за основен изпълнител със заповед на министъра на образованието и науката е определен Национален студентски дом. Отсъствието на координирани действия в посока на реализацията му и ниските нива на публичност създават условия за противопоставяне при определянето на неговото място в мрежата от младежки центрове, младежките организации и сред младите хора.

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

Предложенията за подобрене са:

1. *Обособяване на статута на младежките центрове и осигуряване на система за съвместно управление с младите хора и/или техни представителни групи*

Регламентирането на статута младежките центрове в Закона за младежта или друг нормативен и/или поднормативен акт, ще гарантира устойчивост на тяхната дейност, ще посочи ясно мястото им в цялостната рамка на осъществяване на младежката политика в България. По този начин ще се осигури стандартизиран единен подход към тяхното управление и функциониране и ще се гарантира необходимата им оперативна самостоятелност. Младежките центрове (МЦ) следва да прилагат статута на co-management (съвместно управление) на местно ниво, като включват в планирането на своето развитие представители на различните заинтересовани страни на местно ниво. Там където е възможно и вече съществуват консултативни механизми и структури по отношение на младежката политика трябва да се търси възможност за приобщаването им към работата и развитието на МЦ.

2. *Регламентиране на статута на Националната мрежа от младежки центрове в България*

Националната мрежа на младежките центрове е представителна организация на младежките центрове в страната и макар и ключов представител на заинтересованите страни, що се отнася до развитието на младежката работа и младежката политика в страната. Регламентиране на статута на националната мрежа, ще осигури участието ѝ в процесите на вземане на решения, които касаят от една страна младежката политика, а от друга частта с младежката работа.

3. *Създаване на мониторингов механизъм към НФЦ*

Изграждането на консултативен орган към Националния фокусен център, ще даде платформа за по-добро сътрудничество със заинтересованите страни, сред които младежките организации и младежките центрове (представявани от НММЦ), както и

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

ще повиши прозрачността при изпълнението на проекта и доверието от страна на обществеността.

4. Провеждане на регулярни срещи за обсъждане на предизвикателствата и перспективите пред младежките центрове и младежката работа в страната.

Участниците наблегнаха на това, че провеждането на сходни на настоящата кръгла маса регулярни срещи е ключово за навременното идентифициране на предизвикателствата пред работата на младежките центрове и развитието на младежката работа в страната.

Младежката политика на национално ниво

Участниците в кръглата маса отбелязват, че въпреки съществуващата законова регулация (Закон за младежта) и стратегическа рамка (Национална стратегия за младежта) все още има редица неясноти и липса на последователност и целенасоченост при осъществяване на политиката за младежта.

Сред предизвикателствата, които бяха дискутирани, се открояват следните:

- *Младежката политика не получава необходимият фокус и не е приоритизирана в програмите за управление.*

Участниците посочват, че въпреки декларираната важност, често в програмите за управление на централно и местно ниво отсъства самостоятелна област, насочена към младежката политика. Това се обосновава основно с хоризонталния ѝ характер и нуждата от междусекторен подход при планирането и изпълнението ѝ. Въпреки това, отсъствието на ясен фокус върху конкретни проблеми, специфични за младежкия сектор, резултира в това, че младежката политика и целите ѝ остават второстепенни в политическия дневен ред на страната.

- *Младежката политика е разпокъсана и отговорността за изпълнението ѝ се разпръсква в различни ресори, вместо да се търсят стъпки към обединяване на различните финансови инструменти и обособяването на отговорна за*

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

изпълнението ѝ институционална структура с необходимия капацитет за планиране и координация.

Липсата на фокус и ясни ангажменти по отношение на политиката за младежта, съчетано с хоризонталния ѝ характер, води до друг съществен проблем – непропорционално и на моменти нелогично фрагментиране на отговорностите и финансовите и институционални инструменти за нейното изпълнение.

Основен пример, очертаващ този проблем, е че понастоящем с отговорността за координацията, планирането и изпълнението на политиките за младежта е натоварено Министерство на младежта и спорта, а основните инструменти за взаимодействие с младите хора на терен (младежките центрове), както и двете ключови международни програми за младежта (Еразъм+ и Европейски корпус за солидарност) са под юрисдикцията съответно на Министерство на образованието и науката и Центъра за развитие на човешките ресурси – второстепенен разпоредител с бюджет към Министерството на образованието и науката. Това създава значителни трудности в координацията по отношение както на планирането и изпълнението на политиката, така и в измерването и оценяването на въздействието от нейното осъществяване.

- *Липса на подход в младежката политика, ориентиран към местния контекст и потребности*

На местно ниво посочените от участниците по-горе дефицити срещат невъзможността на координиращата институция да окаже своевременна подкрепа при децентрализирането и планирането на политиката за младежта. Често недостатъчният финансов ресурс на местно ниво и невъзможността за пълноценно взаимодействие с младите хора и младежките организации по различни причини водят до младежка политика, която не отговаря на местния контекст и се отклонява от приоритетите и проблемите на младежта в съответната община.

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

В отговор на посочените предизвикателства участниците в кръглата маса правят следните препоръки:

1. **Създаване на самостоятелна институция на национално ниво в системата на изпълнителната власт, която да е овластена да приоритизира и постави на фокус сектор „Младеж”.**

Преодоляването на структурните дефицити при планирането, изпълнението, оценката и координацията на политиката за младежта може да бъде осъществено посредством обособяването на самостоятелна институция на национално ниво в системата на изпълнителната власт. Тя следва да включва в състава си основните отговорности и средства за осъществяване на младежката политика, понастоящем разделени най-вече между Министерство на младежта и спорта и Министерство на образованието и науката. Това ще гарантира институционална валидация за мястото и значението на младежката политика, но и ще предотврати попадането на ресора в сянката на други важни за държавата политики, като по този начин избегне институционалното им противопоставяне.

2. **Включване на Националния фокусен център в състава на ресорната институция по т. 3.1**

Националният фокусен център като основен инструмент за координация и развитие на младежката работа следва да се разглежда като неделима, интегрална част от една самостоятелна институция, натоварена с отговорността за осъществяване на политиката за младежта на национално ниво.

3. **Методически указания и стандарти за работа на местните власти с консултативните органи по въпросите за младежта**

Осигуряването на подход, основан на местния контекст и потребностите при планиране и изпълнение на младежката политика може да бъде осъществен само с по-

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.

активната и подкрепяща роля на отговорната за младежките политики институция на централно ниво. Поради това участниците препоръчват изготвянето и налагането на методически указания и стандарти за работа на местните власти, свързани с планирането, изпълнението и оценката за политиките за младежта с фокус върху включването на заинтересованите страни във всички стъпки на процеса.

Съдържанието на документа отразява мненията единствено на участниците и Програмният оператор на Програма “Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи” не носи отговорност за начина на употреба на информацията, съдържаща се в документа.